

Koncepcja nauczania rozwijającego według teorii Lwa S. Wygotskiego we wczesnej edukacji dziecka

podsumowanie projektu
Akademickie Centrum Kreatywności

październik 2015

Autorzy: Ewa Filipiak
Ewa Lemańska-Lewandowska
Instytut Pedagogiki
Katedra Dydaktyki i Studiów nad Kulturą Edukacji
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Projekt nr 7/POIG/ACK/2014
termin realizacji
budżet programu
kwota przyznana na realizację
projektu dla UKW

15.XI 2014-15 XI 2015
2,5 mln pln
166.100 pln

Jakich profesjonalnych kulturowych kompetencji potrzebują studenci/nauczyciele wczesnej edukacji aby wdrażać model nauczania rozwijającego?

Rolę i związane z nią kompetencje nauczyciela w kulturze uczenia wyznaczają sposoby oddziaływania ukierunkowane na tworzenie związków pomiędzy z(rozumieniem) danej osoby a rzeczywistością zewnętrzną poprzez stosowane specyficzne strategie nauczania-uczenia się

NAUCZYCIEL:

- ✗ pomaga uczącemu się dziecku w budowaniu wewnętrznego modelu świata, przyswajaniu wypracowanych z kultury narzędzi uczenia się
- ✗ jest zaangażowanym uczestnikiem **wytwarzania i umiejscowiania znaczeń** w odpowiedniej sytuacji. Jego rola polega na przemyślanym „sytuowaniu spotkań ze światem w odpowiednich kontekstach kulturowych w celu ustalenia „czego dotyczą”
- ✗ wybiera problemy poddawane penetracji badawczej, dzięki którym dziecko odkrywa prawdy o świecie, konstruuje wiedzę, nabywa umiejętności
- ✗ wdraża do opanowania metody naukowego poznania
- ✗ obserwuje w jaki sposób uczniowie opanowali metodę myślenia naukowego, w jaki sposób (i czy w ogóle) formułują pytania, jakie proponują rozwiązania itp.
- ✗ obserwuje schematy zmian w reprezentacji ucznia
- ✗ podejmuje próby rozumienia jak dziecko strukturyzuje własne uczenie, zapamiętywanie, domyslanie, myślenie
- ✗ jest organizatorem środowiska uczenia się ucznia, organizatorem „spotkań edukacyjnych”; musi odpowiedzieć na pytania: *W jaki sposób dziecko odbiera świat, postrzega, konstruuje wiedzę, jak doszło do tego że wie, a przede wszystkim Co to znaczy „posiadać wiedzę”*
- ✗ jest **aktywnym i zaangażowanym uczestnikiem** Epizodów Wspólnego Zaangażowania
- ✗ jest zainteresowany zrozumieniem punktu widzenia dziecka, prowokuje konflikty poznawcze, stosuje specyficzne strategie edukacyjne m.in. strategię „wychodzenia poza dostarczone informacje”, buduje rusztowanie dla myślenia i uczenia
- ✗ pomaga dziecku odnaleźć się w zadaniu, nadzoruje etapy wykonywania zadania, czuwa nad właściwym kierunkiem (poczucie kierunku, celu, wzmacnia, chwali, kiedy dziecko nie widzi efektów, ostatecznego celu, przekazuje sygnał, warto pracować dalej
- ✗ przypomina, sugeruje, chwali, organizuje i strukturyzuje działania dziecka, pomaga w nadawaniu struktury, rozkłada zadania na mniejsze etapy, łatwiejsze do przyswojenia części – pomaga wykryć regularność, dostarcza właściwych przykładów

- ✗ jako **DIAGNOSTA** ujawnia kompetencje w zakresie oceniania, wartościowania i monitorowania procesu uczenia; procesu uczenia się, poznawania, myślenia, diagnozuje przyczyn trudności ucznia w uczeniu, analizuje błędy
- ✗ jako **FACYLITATOR** stymuluje funkcjonowanie dziecka w kierunku umożliwiającym rozwiązanie przez nie zadania. Współpraca, którą podejmuje w interakcji z dzieckiem musi dotyczyć jedynie wytwarzania czy uruchamiania u dziecka tego typu funkcjonowania, które ma szansę doprowadzić do **rozwiązania zadania a nie zrobienia czegoś za dziecko**
- ✗ jako **MEDIATOR** mediuje pomiędzy tym co dziecko wie, umie, potrafi a czego jeszcze nie potrafi wykonać samodzielnie. Jest wrażliwy na osiągnięcia dziecka (*co dziecko wie, umie, potrafi samodzielnie*) ale też i na jego potencjał (*potrafię z Twoją pomocą*). Odpowiednio formułuje wyzwania intelektualne, stawia **zadania rozwojowo-dydaktyczne**
- ✗ nie narzuca treści, nie zamyka horyzontów, ale współuczestniczy w odkrywaniu nowych znaczeń, mobilizuje do samodzielności, „przewodzi w kulturze” tzn. wzmacnia i chroni wartości identyfikacji kulturowej, pomaga w poznawaniu i wybieraniu odpowiednich (do sytuacji uczenia i problemu) narzędzi uczenia
- ✗ jako **TUTOR** jest szczególnym „partnerem” w uczeniu się dziecka, Ekspertem, który udziela „właściwych wskazówek”, buduje rusztowanie dla myślenia i działania dziecka, negocjuje znaczenia
- ✗ jako **REFLEKSYJNY PRAKTYK** podejmuje działania którym towarzyszy nawyk **namysłu** i umiejętność **interpretacji zdarzeń** krytycznych, w których doświadcza sprzężenia zwrotnego między działaniem a jego oceną
- ✗ jest **badaczem własnego nauczania**, diagnozuje zarówno sytuację, jak i kontekst własnej praktyki, opracowuje koncepcje zmiany. Jest świadomy nie tylko tego, CO może poddać osobiście poddawanej eksploracji, ale także wie, DLACZEGO to czyni.

Źródło: Ewa Filipiak, 2012, Rozwijanie zdolności uczenia się. Z Wygotskim i Brunerem w tle, GWP

Schemat: **Profesjonalne kulturowe kompetencje studenta/nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej**

Zdjęcia: Andrzej Obiata

Plakat przygotowany na Seminarium Naukowe pt. *Koncepcja nauczania rozwijającego według teorii L.S. Wygotskiego we wczesnej edukacji dziecka*